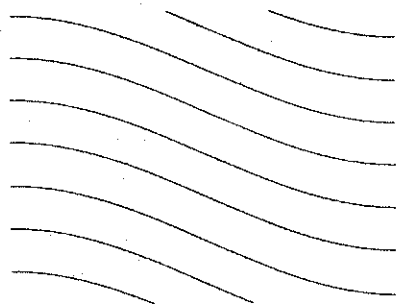

Andragoški center Republike Slovenije
Slovenian Institute for Adult Education

NOVIČKE

M A J 2 0 0 0 / 5

● **DOMAČE NOVIČKE** ▲ Kakovost v izobraževanju odraslih ▲ Kaj so o posvetu menili udeleženci ▲ Za prenovo poklicnega izobraževanja in usposabljanja ▲ Kako se uvrstiti v pregled ▲ Telehiši na Kobiljem in v Dobrovniku ● **PREBRALI SMO ZA VAS** ▲ Izobraževanje in priložnosti na trgu dela ▲ Preučevanje 'motivacijske usmerjenosti' v izobraževanju odraslih ● **KOTIČEK JE VAŠ** ▲ Dobinih deset let ▲ Šola uporabnih umetnosti Famul Stuart ▲ Univerza za tretje življenjsko obdobje na SLŠ Nova Gorica ▲ Obiskali smo Worlddidacto v Zuerichu ● **PRIPRAVLJAMO/PRIPRAVLJAJO** ▲ Posvet in skupščina Andragoškega društva Slovenije ● **OBVESTILA** ● **PONUJAJO VAM** ● **POSVETI, KONFERENCE** ● **NOVOSTI IZ KNJIŽNICE ACS**

Izdajatelj: Andragoški center Slovenije

PROGRAMSKA ZASNOVA NOVIČK

Novičke so skupni informativni bilten za izobraževanje odraslih v Sloveniji. Z Novičkami želimo izboljšati obveščenost vseh, ki delamo na tem področju ali pa smo kakor koli povezani z izobraževanjem in učenjem odraslih v Sloveniji.

Prejemniki Novičk so posamezniki in organizacije; tisti, ki se ukvarjajo z izobraževanjem in učenjem odraslih poklicno, in tudi tisti, ki delajo to prostovoljno (v društvih, strokovnih, verskih, političnih in drugih prostovoljskih organizacijah).

V Novičkah objavljamo tele vrste informacij o izobraževanju in učenju odraslih doma in v svetu:

- opis in prikaz dogodkov in dejavnosti v izobraževanju odraslih;
- razvojne, raziskovalne in druge programe in projekte;
- sporočila o organizacijah, njihovih potrebah, načrtih in dejavnostih;
- podatke o izobraževalnih programih in razvoju programov;
- sporočila o politiki in strategiji izobraževanja odraslih;
- novosti v upravljanju in zakonodaji;
- statistične podatke;
- mnenja, stališča in predloge;
- podatke in informacije o možnostih in virih za učenje;
- podatke o napovedanih prireditvah, posvetih, publikacijah in drugih strokovnih dogodkih;
- prikaze novih knjig, člankov ter didaktičnega in drugega gradiva ter novosti s knjižnega trga;
- novosti iz naših knjižnic, predvsem iz knjižnice ACS.

V Novičkah objavljamo kratke, jedrnate, objektivne in nepristranske informacije.

Novičke izhajajo praviloma vsak mesec, gradivo za posamezno številko zbiramo do 10. v mesecu. Za stike s tujino izdamo Novičke trikrat na leto v angleškem jeziku.

Prejemnikom Novičke pošiljamo brezplačno. Tako bo tudi v prihodnje, če bomo lahko stroške za njihovo izdajanje poravnali iz javnih sredstev za izobraževanje odraslih.

Novičke ureja in izdaja Informacijsko središče ACS.

Odgovorni osebi: mag. Zvonka Pangerc Pahernik, vodja Informacijskega središča, in mag. Maja Korošak, urednica.

Novičke tiska Tiskarna Štok.

Prelom: Solos d.o.o.

Naslov uredništva je: Andragoški center Slovenije, Šmartinska 134a, 1000 Ljubljana, telefon: 01 5842 560, faks: 01 5245 881, internet: www.acs.si, el. naslov:

maja.korosak@acs.si

Novičke lahko preberete tudi na internetu: www.acs.si/publikacije/novicke_slo.htm

DOMAČE NOVIČKE

Strokovni posvet Kakovost v izobraževanju odraslih

Andragoški center Slovenije je 16. in 17. maja v Portorožu organiziral dolgo pričakovani posvet z naslovom *Kakovost v izobraževanju odraslih*. Posvet je bil dobro obiskan: udeležilo se ga je 147 predstavnikov izobraževalnih podjetij, ljudskih univerz ter drugih izobraževalcev odraslih. V uvodnem delu je v.d. ministra za šolstvo **dr. Pavel Zgaga** pozdravil takšna srečanja izobraževalcev odraslih in predstavil delo, ki je bilo v zadnjih desetih letih opravljeno na tem področju. Omenil je tudi, da se zaključuje obsežna priprava nacionalnega programa, za katerega so strokovne podlage oblikovali v Andragoškem centru Slovenije. Po njegovem mnenju naj bi bil predlog med prvimi na dnevnem redu novega državnega zbora. **Dr. Lojze Sočan** s Fakultete za družbene vede je v svojem prispevku osvetlil izobraževanje odraslih z vidika celostne strategije družbenega razvoja. **Dr. Vida Mohorčič Špolar** iz Andragoškega centra Slovenije pa je spregovorila o strategiji izobraževanja odraslih v Sloveniji, kot je zapisana v strokovnih podlagah za nacionalni program. Poleg sprejetja nacionalnega programa je po njenem prepričanju za izboljšanje izobrazbene strukture treba storiti še dvoje: podjetja morajo na novo analizirati izobrazbene zahteve delovnih mest, ki da so prenizke, strateški razvojni plani podjetij pa morajo vsebovati tudi dolgoročne potrebe po izobraževanju ne glede na aktualno ponudbo izobraževalnih podjetij. Plenarni del se je nadaljeval s prispevkom **Majde Širok**, vodje službe za programe Evropske zveze, ki je te programe predstavila, **dr. Zdenka Medveša**, državnega sekretarja za višje in visoko šolstvo, predstavil je projekt Ministrstva za šolstvo in šport *Ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti v izobraževanju*, ter **Tanje Možina** iz Andragoškega centra, ki je osvetlila pojem kakovosti v izobraževanju odraslih ter predstavila pristope in mehanizme, ki to kakovost omogočajo.

Ob koncu prvega dne je potekala okrogla miza, vodil jo je **mag. Jože Miklavc**, vodja sektorja za izobraževanje odraslih z Ministrstva za šolstvo in šport, namenjena pa je bila predvsem odgovorom na vprašanja o aktualnih vprašanjih v izobraževanju odraslih. Kot najbolj aktualno, predvsem pa pereče, se je izkazalo vprašanje sofinanciranja programov za odrasle, natančneje zaostanki pri tem. Slednji izobraževalnim organizacijam za odrasle povzročajo nemalo težav, saj so nekateri prisiljeni celo najemati posojila, da lahko program izpeljejo do konca. Takšen negotov položaj pa kakovosti izobraževanja odraslih prav gotovo ni v prid.

Gostili smo tudi predavatelja iz tujine: dr. Timo Toivianen, direktor Ljudske visoke šole v Kirkonummu na Finskem, je predstavil koncept zagotavljanja kakovosti v izobraževanju odraslih na Finskem.

Tako prvi kot drugi dan posveta je potekalo delo v treh skupinah: v prvi skupini, ki jo je vodila **Jasna Dominko Baloh**, Doba Maribor, so obravnavali kakovost vodenja in upravljanja v organizacijah za izobraževanje odraslih. Druga skupina, vodila jo je **Ida Srebotnik**, ŠC za pošto, ekonomijo in telekomunikacije, se je prvi dan ukvarjala s splošnimi temami s področja kakovosti v izobraževanju odraslih: evalvacijo, merjenjem kakovosti, kazalci kakovosti, organizacijo izobraževalnega procesa in prilagajanjem odraslim, drugi dan pa so bili na programu predstavitve metod poučevanja in učenja, tema usposobljenost učiteljev, izobraževalcev, mentorjev in strokovnih delavcev ter svetovanje kot podpora učenju odraslih. Posebno temo, izkušnje sodelovanja v evropskih projektih, so obravnavali v tretji skupini, ki jo je vodila **Maja Radinovič Hajdič**, Ljudska univerza Jesenice. Prispevki v vseh treh skupinah so bili zares kakovostni in so pripomogli k oblikovanju zanimivih predlogov. Poglavitne ugotovitve in sporočila, ki so jih zapisale koordinatorice vseh treh skupin, pa objavljamo v nadaljevanju tega prispevka.

Prva skupina: Kakovost vodenja in upravljanja v organizacijah izobraževanja odraslih

Osnovni cilj skupine je bil osvojiti celovit pogled na kakovost z vidika vodenja. Zvrstilo se je dvanajst prispevkov, splošne ugotovitve skupine pa so bile naslednje. Ustanove za izobraževanje odraslih so sestavni del okolja, zato se morajo temu okolju prilagajati, večja konkurenca pa zahteva spremembe obnašanja teh organizacij: drugačno vodenje, motivacijo zaposlenih, spremembe v nagrajevanju, trženju, marketingu in vodenju poslovnih procesov. Vodilni imajo veliko odgovornost, saj ustvarjajo učečo se organizacijo. V izobraževalnih organizacijah za odrasle je premalo znanja o področju vodenja in upravljanja, pri uvajanju kakovosti na tem področju pa so potrebni majhni koraki. Receptov za uvajanje kakovosti ni, potrebno je veliko izmenjave znanja in izkušenj ter sodelovanja. Sistem in model vodenja naj sledi ustanovi, kakovost pa je treba definirati z vidika različnih uporabnikov izobraževanja (ministrstva, druge organizacije in ustanove, posamezniki). Ugotovili so še, da je med izobraževalnimi organizacijami premalo sodelovanja in da modeli vodenja in upravljanja v srednjih in osnovnih šolah niso neposredno prenosljivi v organizacije za izobraževanje odraslih.

Skupina je oblikovala tudi nekaj tehničnih predlogov za izboljšanje stanja na tem področju: Menedžerji v organizacijah za izobraževanje odraslih naj se sistematično usposablajo za svoje delo s področja kakovosti vodenja in upravljanja. To usposabljanje naj bi izvedli v Andragoškem centru Slovenije. Treba je organizirati tudi različna izobraževanja o kakovosti za zaposlene. Izobraževalne ustanove bi morale imeti več priložnosti za izmenjavo modelov, ki so se že uveljavili v praksi. Napraviti morajo načrt razvoja lastnih kadrov in uvajati sistem kakovosti, prilagojen lastni organizaciji. Kot najpomembnejše področje pri uvajanju kakovosti je skupina izpostavila uvajanje dela učečih se organizacij na področje izobraževanja odraslih. Ob koncu so poudarili, da kakovost ne pomeni le tekmovanja med organizacijami, ampak bi nasprotno morala prispevati k sodelovanju med njimi.

Druga skupina: Kakovost izobraževanja in učenja odraslih

Na področju evalvacije, samoevalvacije, preverjanja in ocenjevanja obstaja veliko terminoloških nejasnosti, ki jih je treba natančneje opredeliti. Kakovost v izobraževanju je celovita kategorija ali pa ne obstaja: v izobraževanju odraslih presegamo ozke okvire zgolj organiziranja izobraževanja odraslih in izobraževalnega procesa. Posegamo širše v življenje in delo vsakega posameznika, ki se izobražuje. Kot posebnost izobraževanja odraslih je tako skupina izpostavila odgovornost izobraževalcev za vsakega posameznika. Kazalec kakovosti v izobraževanju odraslih so ljudje, torej tako izobraževalci kot udeleženci. Vsi modeli niso nujno prenosljivi v vseh institucijah. Najbolj učinkoviti so tam, kjer se že uporabljajo. V skupini so namenili tudi pomembno sporočilo državi. Kakovost je po njihovem mnenju odvisna od kakovosti družbe in vrednosti, ki jo ta daje izobraževanju odraslih. Razmere, v katerih delujejo izobraževalne institucije, vplivajo na kakovost in naj bodo torej varne in stabilne. Odrasli udeleženci se za izobraževanje ne odločajo v hipu. V procesu izobraževanja morajo upoštevati veliko dejavnikov, saj se z izobraževanjem spreminja kakovost njihovega življenja. Tudi v tej skupini so začutili potrebo po pogostejši izmenjavi mnenj in izkušenj. Vprašanje kakovosti je namreč tako obsežno in kompleksno, da bi o vsaki od posebnih tem (preverjanje in ocenjevanje, evalvacija...) lahko organizirali posvet.

Tretja skupina: Izkušnje sodelovanja v evropskih projektih

Udeleženci te skupine so obravnavali specifičen del kakovosti izobraževanja odraslih, in sicer praktične vidike sodelovanja v mednarodnih izobraževalnih projektih. Pri delu so izhajali iz plenarnega referata gospe Majde Širok, prispevka vodje skupine z opisom nekaterih najzanimivejših projektov EU, v katerih lahko sodelujejo izobraževalci odraslih, prispevkov o primerih dobrih praks oziroma izkušenj, izhodiščnih tez za delo skupine, ki so bile naslednje:

- kako poteka izmenjava mednarodnih izkušenj,
- kakšni so pogoji in kriteriji za sodelovanje,
- kakšni so poti in načini za vzpostavitev mednarodnih stikov,
- kakšen je postopek za prijavo projekta.

Na osnovi teh izhodišč so skušali predstaviti celoten postopek od ideje do prijave mednarodnega projekta in ugotovili, da je najpreprosteje, če si odgovorimo na naslednja vprašanja:

- kaj je cilj projekta,
- kako naj ta cilj dosežemo,
- katere naloge moramo opraviti, da bomo ta cilj dosegli,
- katera znanja potrebujemo za dosego teh ciljev,
- kakšne partnerje potrebujemo,
- kje in kako jih poiščemo,
- koliko časa potrebujemo za izpeljavo projekta,

- kje lahko dobimo pomoč, če se nam kje zatakne,
- kako izpolnimo prijavnice.

Oblikovali so naslednja sporočila oziroma sklepe. Udeleženci skupine so soglasno ugotovili, da mora sodelovanje v mednarodnih projektih postati pomemben segment dela ustanov za izobraževanje odraslih. Slovenski izobraževalci odraslih imajo znanje in sposobnosti za sodelovanje v teh projektih in so v Evropi cenjeni in iskani partnerji. Zato so v skupini pozvali vse zainteresirane, da se vključijo v mednarodne projekte in tako pridobijo mednarodno potrditev svoje kakovosti. Na vseh ravneh je treba spodbujati in podpirati projekte, ki so aplikativni, imajo konkreten cilj in široko uporabnost. Ustanove za izobraževanje odraslih v Sloveniji že imajo številne dobre projekte, ki jim morajo le dodati evropsko razsežnost in na ta način svojo dobro prakso razširiti v Evropo. Predlagali so, da se vsi izobraževalci odraslih, ki že sodelujejo v mednarodnih projektih ali pa bi to želeli, vsako leto srečajo in izmenjajo svoje izkušnje.

Zbrala in uredila: mag. Maja Korošak, ACS

Kakovost v izobraževanju odraslih Kaj so o posvetu menili udeleženci?

Posvet, ki je za nami, je prvi tovrstni posvet na nacionalni ravni, postal pa naj bi tradicionalna oblika izmenjave mnenj in izkušenj strokovnjakov na tem področju. Da bi izvedeli, ali smo organizatorji na dobri poti oz. kaj moramo v prihodnje še izboljšati, da se bomo tudi s prihodnjih posvetov vračali zadovoljni, smo udeležence ob koncu dvodnevnega druženja zaprosili, da izpolnijo vprašalnike, nam zaupajo svoja mnenja in ocene posveta ter predlagajo vsebine in način izvedbe prihodnjih posvetov.

Izpolnjene evalvacijske vprašalnike je oddalo **49** udeležencev (delavci Andragoškega centra vprašalnikov zaradi objektivnosti ocen nismo izpolnili), ki so odgovorili na pet vprašanj in njihovih podvprašanj. Štiri vprašanja so bila zaprte narave, udeleženci so nanja odgovarjali z ocenami od 1 do 5, eno vprašanje in vsa podvprašanja pa so bila odprta.

Najprej smo udeležence zaprosili za **oceno plenarnega dela posveta**, na katerem so s polurnimi referati nastopili dr. Pavel Zgaga, v.d. ministra za šolstvo in šport, dr. Lojze Sočan, predsednik strokovnega sveta za IO, dr. Vida A. Mohorčič Špolar, direktorica Andragoškega centra Slovenije, Majda Širok, vodja službe za programe EU pri Centru RS za poklicno izobraževanje, dr. Zdenko Medveš, državni sekretar pri MŠŠ za višje strokovno in visoko šolstvo, Tanja Možina iz Andragoškega centra Slovenije in dr. Timo Toivainen z Ljudske visoke šole na Finskem. Največ udeležencev (41 odstotkov) je plenarni del ocenilo z oceno 4, sledijo najvišje ocene 5, teh je bilo 26 odstotkov, oceno 3 je

dodelilo 24 odstotkov udeležencev, en udeleženec pa je plenarni del ocenil z 2, kar je tudi najnižja ocena. Trije udeleženci na vprašanje niso odgovorili. Največkrat so *pohvalili* dobro pripravljene prispevke in zanimivost tem, referat dr. Sočana (govoril je o strategiji države in IO), gradivo in organizacijo plenarnega dela, referat Tanje Možina in nastop ministra. Med ostalimi pohvalami so bile še: pohvala celovitega preseka sedanjega stanja na področju IO, kakovosten uvod v delo v skupinah (ta je sledil plenarnemu delu), pohvala dr. Vide Mohorčič Špolar. Med *predlogi* za naslednji tovrstni posvet so bili: krajši plenarni del, upoštevanje urnika, boljše prosojnice referentov ali uporaba računalniških predstavitev, manj teorije in več konkretnih primerov in podatkov, ki so potrebni v praksi, prejem gradiva vnaprej... Zapisane so bile tudi tri posamezne *kritične pripombe*: referati premalo povezani s temo posveta, prispevki so bili slišani na drugih posvetih, ponavljanje tem, ki so andragogom že znane.

Udeleženci so ocenjevali tudi **vsebino dela v skupinah**. Prevladovala je ocena 4 (49 odstotkov udeležencev), sledila je najvišja ocena 5 (38 odstotkov), z oceno 3 pa je delo v skupinah ocenilo 8 odstotkov udeležencev posveta. Nižjih ocen ni bilo, dva člana ocene nista podala. Med *posebnimi pohvalami* so prevladovala naslednje: aktualnost tem prispevkov, vodenje oz. delo vodij skupin, konkretnost predstavitev, ustrezna časovna omejitev za predstavitev prispevkov in za razpravo. Posebej so bile pohvaljene tudi predstavitve posameznih referentov. Med *predlogi* za naslednje posvete so prevladovali: več časa za diskusijo, oblikovanje manjših skupin za obdelavo konkretnih primerov za posamezne organizacije, enkrat letno obravnavanje aktualnih vsebin. *Kritika* je bila ena, in sicer da je bilo v skupinah preveč teoretičnega razpravljanja.

Okrogla miza **Aktualna vprašanja v izobraževanju odraslih** je bila največkrat ocenjena z oceno 4 (46 odstotkov), sledila je ocena 3 (24 odstotkov), najvišjih ocen je bilo 20 odstotkov, en udeleženec jo je ocenil z 2, trije pa niso odgovorili. Posebej je bila *pohvaljena* predhodna možnost pisnega postavljanja vprašanj, konkretne predstavitve novosti na Ministrstvu za šolstvo in šport, prispevek Majde Širok in odgovori mag. Jožeta Miklavca z Ministrstva za šolstvo in šport. Med *kritikami* je bilo izrečeno, da je bilo premalo diskusije ter da so bili odgovori preveč informativno usmerjeni. Za prihodnje okrogle mize so udeleženci *predlagali* prisotnost več strokovnjakov, ministra in boljše upoštevanje aktualnih tem.

Organizacijo posveta je največ prisotnih ocenilo z najvišjo oceno 5 (63 odstotkov), sledila je ocena 4 (22 odstotkov), trije udeleženci so organizacijo ocenili s 3, trije pa niso odgovorili. Posebej je bilo *pohvaljeno* visoko profesionalno, fleksibilno delo organizatork in delo recepcije, upoštevanje želja udeležencev, ustrezna dolžina odmorov in prevajanje. *Kritik* ni bilo, med *predlogi* za bodoče posvete pa so bili: manj natrpan program, delo v manjših skupinah na konkretnih primerih, več tujih predavateljev, predlagan pa je bil tudi družabni večer s plesom.

V zadnjem delu vprašalnika smo udeležence zaprosili za predloge za oblikovanje strokovnih posvetov v prihodnje. Med **predlogi za vsebinski del posvetov v prihodnje** sta bila navedena dva predloga, in sicer več predstavitev tujih modelov IO in pa manjše število tem. Udeleženci so navedli kar nekaj tematik oz. naslovov prihodnjih posvetov: Vloga managementa, Ocenjevanje in preverjanje, Strategija razvoja ljudskih univerz, Evropski projekti in ljudske univerze, Vloga andragoškega delavca, Vpliv izobraževanja na kakovost življenja, Izvedba kurikulumov, Marketing v IO, Vodenje, motivacija zaposlenih in udeležencev in Napredovanje v nazive. Med organizacijskimi *predlogi* za prihodnje posvete so bili največkrat navedeni: posvet naj bo vsako leto, več odmorov, daljši, tridnevni posveti, manj natrpan program, oblikovanje skupin po področjih (ljudske univerze, srednje šole, zasebniki), predlagan je bil tudi kulturni animator posveta in izraženo opozorilo, da med izobraževalci odraslih manjka družabnih dogodkov.

Melanija Končina, ACS

Slovensko-nizozemska delavnica v okviru projekta Phare MOCCA **Za prenovu poklicnega izobraževanja in usposabljanja**

V Andragoškem centru RS smo v dneh med 7. in 9. majem uspešno izpeljali že drugo, tokrat slovensko-nizozemsko delavnico v okviru programa Phare MOCCA (Modernisation of Curricula, Certification and Assessment in Vocational Education / Posodobljanje izobraževalnih programov, razvoj certifikatnega sistema in preverjanje kakovosti znanja v poklicnem izobraževanju). Prva delavnica v okviru istega programa je bila februarja letos, na njej pa so kot gostje sodelovali strokovnjaki iz Nemčije.

Program Phare MOCCA spodbuja nadaljevanje evropsko usmerjene prenovne poklicnega izobraževanja in usposabljanja ter postavljanje temeljev za uvedbo certifikatnega sistema v potrjevanju znanja pri nas. Pobuda za vključitev v program je prišla z ministrstev za šolstvo in šport ter za delo, družino in socialne zadeve, saj je prenova izobraževanja sestavni del priprav Slovenije za vstop v EU; poleg pobudnikov v projektu sodelujeta Andragoški center Slovenije ter Center za poklicno izobraževanje. Naši evropski partnerji so strokovnjaki iz Nizozemske, Nemčije ter z Danske.

Reforma šolstva in izobraževanja ima dolgotrajne in usodne posledice, saj sadove korenite prenovne v polni meri občutijo šele naslednje generacije, kar pomeni, da prenovitelji sami ne morejo realno oceniti uspešnosti svojega dela. Prav zato se hkrati s korenitimi posegi v sistem poklicnega izobraževanja pri nas pojavljajo tudi strahovi – ne le pred tem, koliko dela nas še

čaka, temveč tudi pred možnostjo, da bi se - ob širjenju gimnazijskega izobraževanja - začelo poklicno in strokovno izobraževanje razvijati v "manjvredni" del šolskega sistema, ki bi se napajal s pomočjo negativne selekcije. Od sprejetja zakona o poklicnem in strokovnem izobraževanju v Sloveniji so minila tri leta in pol, tako da se je že začel vzpostavljati most med izobraževanjem in trgom dela. Temeljni cilj tovrstnega povezovanja je zagotavljanje takšno pripravo na poklic, ki bo omogočila zaposljivost dijakov/vajencev/študentov/udeležencev programov izobraževanja odraslih, kar pomeni, da morajo ti na trg dela vstopati s pričakovano poklicno usposobljenostjo. Zato je treba načrtovanje in izvajanje poklicnega in strokovnega izobraževanja vedno znova primerjati s potrebami hitro spreminjajočega se trga dela doma in v Evropi. So v državah EU našli modele usmerjanja v poklice (tako mladih kot odraslih) z odkrivanjem in ustreznim ovrednotenjem posebnih, v prakso naravnanih sposobnosti? So že preizkusili oblike preverjanja in potrjevanja neformalno pridobljenih znanj in spretnosti?

Na Nizozemskem si v sistemu poklicnega izobraževanja pomagajo z ustanavljanjem velikih regionalnih izobraževalnih središč (največjega obiskuje okrog 35.000 oseb), namenjenih ne le izvedbi že dogovorjenih programov, temveč takih, da so usposobljena za razvoj novih poklicnih oblik. Velik del potreb, ki se pojavijo na trgu dela, je mogoče zadovoljiti z ustreznim kombiniranjem že obstoječih modulov in torej z že prisotnimi strokovnjaki. V pomoč jim je tudi certifikatni sistem, s katerim priznavajo (poleg siceršnjih 700 uradnih kvalifikacij) še vrsto delnih kvalifikacij, ki odpirajo pot v zaposlitev. (Tu kaže opozoriti, da je nizozemski certifikatni sistem precej različen od koncepta, ki ga razvijamo v ACS v okviru enote za ugotavljanje in potrjevanje znanja!)

Prenova poklicnega in strokovnega izobraževanja v Sloveniji je doslej zajela 81 programov, približno toliko pa jih na prenovo še čaka. Število na državni ravni priznanih kvalifikacij bo torej pri nas precej manjše kot na Nizozemskem, med drugim tudi zato, ker je po mnogih poklicih tako malo povpraševanja, da je izobraževanje zanje postalo predrago; poleg tega še nismo razvili sistema motiviranja ljudi za deficitarne poklice (po šiviljah je na primer precejšnje povpraševanje, vendar morajo šole zaradi premajhnega vpisa oddelke zapirati!). Pomembna je ugotovitev, da je celotna zasnova sistema izobraževanja pri nas dokaj toga in se je zato zelo težko prilagajati zahtevam trga. Izziv za premislek so lahko tudi medpodjetniški regionalni izobraževalni centri po nizozemskem zgledu.

Poleg vsega se bomo morali ozreti tudi po "spečem", posebno zunaj šolskega sistema pridobljenem znanju, ki ga je - upoštevajoč raziskave - na Slovenskem veliko, nimamo pa še dokončno postavljenega sistema za ugotavljanje in potrjevanje takega znanja. Strokovne temelje za uvedbo certifikatnega sistema v Sloveniji pripravljamo v ACS že več let, preučujemo pa tudi možnosti za implementacijo zamisli v prakso.

Slavica Borka Kucler, ACS

Kako se uvrstiti v pregled Izobraževanje odraslih v Sloveniji 2000/2001 – izvajalci in programi

"Kje vse se lahko dodatno izobražujem in kakšne programe ponujajo izobraževalne organizacije?" To vprašanje si postavljajo mnogi, ki se želijo izobraževati. Zakaj jim ne bi skupaj pomagali najti odgovora?

Andragoški center Slovenije v pomoč vsem tistim, ki želijo nadaljevati šolanje, si pridobiti višjo izobrazbo, se dodatno usposobiti za delo ali pa le obogatiti in razširiti svoje znanje z raznolikimi vsebinami neformalnega izobraževanja, pripravlja vsako leto obsežen pregled ponudbe na področju izobraževanja odraslih. V pregledu so predstavljene mnoge izobraževalne ustanove za odrasle po Sloveniji ter njihovi izobraževalni programi.

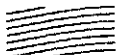
Ker se bliža čas priprav za novo izobraževalno leto, bi želeli k sodelovanju povabiti vse izobraževalne organizacije, ki do sedaj še niso sodelovale v našem pregledu, in vse tiste, ki so redno posredovale podatke o svoji izobraževalni ponudbi. Podatke bomo tudi letos brezplačno objavili v knjižni obliki, na CD-romu in na naši spletni strani. Publikacija bo na voljo v vseh splošnoizobraževalnih knjižnicah po Sloveniji, v izobraževalnih organizacijah ter ustanovah, ki se ukvarjajo z informativno-svetovalno dejavnostjo s področja izobraževanja.

V letošnjem letu predvidevamo tudi izboljšavo internetne različice pregleda, tako da bo omogočala sprotno vnašanje sprememb v izobraževalni ponudbi posamezne izobraževalne ustanove v vsem letu. Torej, če boste med letom spreminjali vašo izobraževalno ponudbo, nam to prosim sporočite. Le tako se bomo lahko približali realnemu stanju v izobraževalni ponudbi za odrasle v Sloveniji.

Kaj morate storiti za predstavitev izobraževalne ponudbe v pregledu?

Vsi, ki v pregledu še niste sodelovali v preteklih letih, posredujte svoj naslov v Andragoški center Slovenije. V začetku meseca junija vam bomo po elektronski pošti ali po pošti poslali dva vprašalnika in navodila za izpolnjevanje vprašalnikov. S prvim vprašalnikom želimo zbrati osnovne podatke o vaši izobraževalni ustanovi, ki so zanimivi za uporabnike, drugi vprašalnik pa zajema podatke o izobraževalnem programu.

Vsem tistim, ki so v lanskem letu že sodelovali v našem pregledu, bomo poslali izpis lanskoletne objave njihove izobraževalne ponudbe v pregledu, da preverijo ustreznost podatkov o njihovi ustanovi ter vseh tistih izobraževalnih programih, ki jih bodo izvajali tudi v novem šolskem letu. Za nove, dodatne programe pa bodo lahko izpolnili vprašalnike, ki jih bomo priložili izpisu.

Rok za oddajo vprašalnikov

Za pravočasno izdajo pregleda 2000/2001 prosimo, da izpolnjene vprašalnike oziroma pregledane in dopolnjene izpise vaše izobraževalne ponudbe v lanskoletnem pregledu vrnete po pošti v Andragoški center Slovenije najkasneje do **15. julija 2000**. Le tako bomo lahko zagotovili, da bo pregled za novo šolsko leto izšel že sredi meseca septembra.

Kje lahko dobite dodatne informacije?

Vse dodatne informacije o pregledu 2000/2001 lahko dobite v Andragoškem centru Slovenije, Šmartinska 134a, Ljubljana, pri Eriki Brenk (erika.brenk@acs.si), telefon 01/5842 570.

Vabimo vas k sodelovanju, saj bomo le tako lahko omogočili ustrezno informiranost širše javnosti o obstoječi ponudbi izobraževanja v Sloveniji in s tem mnogim olajšali iskanje novega znanja.

Erika Brenk, ACS

Teden vseživljenjskega učenja v Prekmurju Telehiši na Kobiljem in v Dobrovniku

V prekmurskih občinah Kobilje in Dobrovnik-Dobronak so letos prvič priredili Teden vseživljenjskega učenja, so pa tudi pohiteli, saj so ga – drugače kot drugod po Sloveniji, kjer bo letošnji jubilejni, peti TVU potekal med 16. in 22. oktobrom – izvedli že na pomlad (od 4. do 10. maja). Praznik vseh, ki jim je učenje vsaj malo v veselje, je bil toliko večji, ker je bil povezan z odprtim informacijskih središč oziroma središč za samostojno učenje, s poudarkom na seznanjanju z uporabo sodobnih komunikacijskih sredstev. Po madžarskem zgledu so ta središča poimenovali Telehiše, vendar moramo opozoriti na pomembno razliko: pri madžarskih sosedih odpiranje in delovanje telehiš denarno omogoča država, saj je elektronsko opismenjevanje na vseh ravneh del njihovega nacionalnega programa, medtem ko je pri nas odprtje informacijsko-izobraževalnih središč sad prizadevanj civilne družbe.

K slovesnemu odprtju 5. maja na Kobiljem smo bili povabljeni tudi predstavniki Andragoškega centra RS. Poleg krajanov, predstavnikov društev in podjetij, učencev ter članov študijskega krožka, ki so zamisel Telehiše priklicali v življenje, se je slovesnosti udeležilo kar 9 županov okoliških občin (2 iz sosednje Madžarske). Gre za najmanjše občine v Sloveniji, ki nimajo omembe vrednih lastnih sredstev za izobraževanje, vendar so občani pridobili pomembno izkušnjo, da je z iznajdljivostjo, informiranostjo, podjetnostjo in sodelovanjem mogoče doseči skoraj nemogoče.

Pobudnik projekta je bil prekmurski rojak Štefan Huzjan, ki se je pred leti udeleževal mednarodnih raziskovalnih taborov na tem območju in že tedaj sklenil, da mora za kraje ob meji kaj storiti. Najbolj dejavne domačine je seznanil s pogoji za sodelovanje v projektu Credo (Učenje za življenjsko uspešnost) v okviru Phare, jih navdušil, da so se prijaviili na razpis in tako pridobili najnujnejši denar za ustanovitev Telehiše.

Telehiša ima svoje prostore v spomeniško varovani Ritlopovi hiši, ki jo je kot lep primer bogatejšega prekmurskega stavbarstva pred leti odkupila občina, jo obnovila, zdaj pa so ji s skupnimi močmi krajanji dali tudi vsebino. Kot telehišo so jo namenili vseživljenjskemu učenju, v njej pa bo tudi sedež nekaterih društev. Telehiša bo odprta občanom vseh generacij, ki se bodo želeli naučiti ravnanja z računalniki, brskanja po internetu, uporabe elektronske pošte, različnih podatkovnih zbirk, urejanja besedil, tiskalnika...

V Telehiši na Kobiljem naj bi vsak prostor uporabljali za poseben namen: izobraževanju in šolanju ob delu, uredništvu lokalne TV oddaje ter časopisa (na prireditvi smo dobili v roke prvo številko Informativnega lista občine Kobilje), seznanjanju občanov z domačimi in mednarodnimi projekti ter razpisi za njihovo financiranje, sestajanju članov društev, delovati pa naj bi začelo tudi splošno informativno središče, kjer naj bi bila zagotovljena tudi strokovna pomoč za pisanje (prispevkov, prošenj, prijav na razpise...).

Štefan Huzjan, pobudnik in mentor tega burnega dogajanja, je v novem glasilu zapisal, da je zanj "Telehiša nova institucija, ki ni šola, klub, pošta, zbornica, trgovina, kulturni dom, telekomunikacijski center, knjižnica ipd., čeprav združuje elemente vsega naštetega in še marsikaj... Moja želja je, da bi bila v pomoč vsem, neodvisno od denarja, poklica, starosti. Izhajam iz prepričanja, da je naloga odraslega v svetu sprememb, da se nauči z njimi žveti, jih razumeti, nanje vplivati in jih upravljati. S pomočjo Telehiše bo ta naloga morda lažja in bolj preprosta."

Slavica Borka Kucler, ACS

PREBRALI SMO ZA VAS

Izobraževanje in priložnosti na trgu dela

Avtorica dr. Angelca Ivančič, Izdala Fakulteta za družbene vede in Andragoški center Slovenije, 1999, Zbirka Znanstvena knjižnica 36

Študija Izobraževanje in priložnosti na trgu dela že v podnaslovu Izobraževanje, strukturne spremembe in mobilnost na trgu dela v obdobju 1974 do 1994 sporoča bralcu, da se osredinja na vlogo izobrazbe pri zaposlovanju.

Avtorica v teoretičnem delu publikacije predstavlja trende v preučevanju poklicne mobilnosti, teorije o izobrazbi kot ključnem dejavniku poklicne mobilnosti, vlogo izobrazbe v teorijah alokacije na položaje na trgu dela in razvoj socialnih struktur, ki ustvarjajo razmere za poklicno mobilnost na slovenskem trgu dela. Zatem predstavi metodološko pot k empirični analizi prehodov med položaji na trgu dela v Sloveniji in izide obsežne raziskave, temelječe na podatkih, zbranih z anketo Kvaliteta življenja v Sloveniji, retrospektivni raziskavi 1974–1994.

Empirični podatki kažejo, da v Sloveniji raven stabilnosti zaposlitve ni bistveno drugačna kakor v nekaterih drugih industrijskih državah. Prevladujoč vzorec mobilnosti je mobilnost med delovnimi mesti. Za velik delež zaposlenih je v obdobju prehoda v tržno gospodarstvo pomembna ohranitev delovnega mesta, do menjav delovnega mesta pa prihaja bolj zaradi potreb delodajalcev kot delavcev. Visoki so prehodi z delovnih mest v brezposelnost in v upokojevanje. Tržno gospodarstvo pa je, manj, kot je bilo pričakovati, spodbudilo prehajanje iz zaposlitve v samozaposlitev. Zaposleni se raje odločajo za ohranitev plačane zaposlitve. Trga dela zaposleni ne zapuščajo, tudi ženske ne (v primerjavi z drugimi industrijskimi državami).

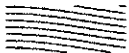
Izobrazba je pomemben dejavnik prehodov med delovnimi mesti. Večjo mobilnost med organizacijami in prehode na boljša delovna mesta izrabljajo osebe s štiritletno in višješolsko izobrazbo. Triletna poklicna izobrazba pa je preveč ozko usmerjena v specifična poklicna znanja in spretnosti in so zato prehodi oseb s to izobrazbo med organizacijami omejeni. Pokazalo se je, da vlaganje v izboljšanje formalne izobrazbe srednjeročno in dolgoročno izboljšuje individualne priložnosti na trgu dela. Na prehode med delovnimi mesti vpliva tudi neformalno izobraževanje, vendar kaže, da so pomembne predvsem nove vključitve, in sicer v programe, ki niso namenjeni delu. Kaže, da imajo od neformalnega izobraževanja korist predvsem zaposleni z boljšimi izobrazbenimi dosežki.

V študiji avtorica ugotavlja, da predstavljajo prehodi znotraj iste poklicne kategorije prevladujoči vzorec poklicne mobilnosti. Prehodi med poklicnimi skupinami so redkejši. Pogostejši so med najbližjimi poklicnimi kategorijami. Še zlasti zaprta je skupina strokovnjakov. V obdobju prehoda v tržno gospodarstvo se je povečal učinek vlaganj v formalno izobraževanje za prehode v nemanualne poklice na srednji izobrazbeni ravni. Delovne izkušnje in neformalno izobraževanje pa prav tako spodbujajo prehode oseb z najnižjo izobrazbeno strukturo v kvalificirane manualne in storitvene poklice na nižji srednji ravni in tako delujejo kot nadomestek za pomanjkljive formalne kvalifikacije. Značilno je, da še vedno prevladuje razlikovanje na "moške" in "ženske" poklice. Vendar pa večja vlaganja v izobraževanje te meje vse bolj brišejo.

Učinki vlaganja v formalno in neformalno izobraževanje v času zaposlitvene kariere, kot so predstavljeni v tej publikaciji, bodo zagotovo zanimali tudi organizatorje izobraževanja odraslih in vrsto drugih, ki so na različne načine povezani z izobraževanjem.

Marija Velikonja, ACS

Preučevanje 'motivacijske usmerjenosti' v izobraževanju odraslih

Andragoge pri njihovem delu vodi želja po oblikovanju izobraževalnih programov, ki so v skladu z interesi in potrebami učenca, ki se vključi v neki program. Prilagajanje izobraževalnega procesa specifičnim potrebam in motivom odraslih je verjetno ena od najpomembnejših faz v načrtovanju izobraževanja. To je tudi osnovna predpostavka, po kateri andragoški klasiki (Lindeman, Knowles, Freire) ločujejo izobraževanje odraslih od mladinskega izobraževanja. Raziskovanje motivacije odraslih za izobraževanje je bilo zato vedno eno od vodilnih področij raziskovanja v andragogiki.

V andragogiki lahko raziskovanje motivacije razdelimo na dva najbolj značilna pristopa: prvi se ukvarja s sociološkim vidikom udeležbe v izobraževanju. Pojasniti skuša vpliv različnih objektivnih dejavnikov, ki vplivajo na motivacijo odraslih za izobraževanje in izvirajo iz socialno-ekonomskega položaja posameznika; za drugi pristop pa je značilno, da se osredotoča na subjektivne oz. psihološke dejavnike, ki vplivajo na motivacijo in udeležbo v izobraževanju, kot so motivi, stališča, vrednote, pričakovanja itd.

Med psihološko najbolj izdelane teorije, ki se ukvarjajo z motivacijo odraslih za izobraževanje, spada tudi 'kongruentna teorija' (Congruence Theory) Rogerja Boshierja. To je teoretični model, po katerem sta udeležba v izobraževanju ter prekinitvev izobraževanja (osip) odvisna od medsebojne skladnosti (kongruence) med psihološkimi značilnostmi posameznika (samopodoba, osebne lastnosti, temperament, ...) in značilnostmi (izobraževalnega) okolja, v katerem se posameznik uči. (Boshier, 1973)

Boshier je za potrebe svojega modela razvil 'lestvico udeležbe v izobraževanju' (EPS - Education Participation Scale). Boshierjev vprašalnik temelji na danes že klasični raziskavi Cyrila O. Houla, ki je na podlagi 22 intervjujev udeležence izobraževanja razvrstil v tri osnovne skupine, glede na motivacijsko usmerjenost odraslih, ki je značilna za njihovo udeležbo v izobraževanju. Houle (1961) loči med posamezniki, ki so usmerjeni v cilj, aktivnost in učenje (cit. po Boshier in Collins, 1985). Primarni motiv posameznikov, ki so usmerjeni v cilj, je, da dosežejo neki predhodno postavljen cilj; tisti, ki so usmerjeni na dejavnosti, se učijo zaradi aktivnosti same in osebnega zadovoljstva, ki ga ta prinaša; za učno usmerjene posameznike pa je značilno, da jih za izobraževanje motivira veselje pri učenju.

Houle je svojo tipologijo sestavil na podlagi kvalitativne analize podatkov. S kasnejšimi strukturnimi analizami lestvic motivacijske usmerjenosti izobraževanje pa so se ukvarjali predvsem z ugotavljanjem ustreznosti Houlovih ugotovljenih faktorjev. S pomočjo različnih statističnih postopkov so dodajali nove faktorje in preoblikovali že obstoječe (Sheffield, 1963; Burgess, 1971; Boshier, 1973; Boshier in Collins, 1983; cit. po Boshier, 1985).

Najbolj dodelana in v praksi najpogosteje uporabljena je Boshierjeva lestvica, ki jo je razvil leta 1973 in jo preizkusil na 2.436 udeležencih večerne šole za odrasle v Wellingtonu (Nova Zelandija). Prva verzija vprašalnika je imela 48 navedb (zadnja verzija jih ima 40), ustreznost vsake navedbe pa je anketiranec ocenil na devetstopenjski ocenjevalni lestvici.

Z analizo strukture korelacijske matrice vprašalnika je Boshier sprva izločil 14 faktorjev, ki so pojasnjevali okoli 70 odstotkov variance (razlogov, ki so vplivali na udeležbo v izobraževanju). Z nadaljnjo obdelavo faktorjev in klustersko analizo se je njihovo število zmanjšalo na šest osnovnih faktorjev, ki so vsebinsko še vedno skladni s Houlovo osnovno tipologijo. Houlova 'usmerjenost k aktivnosti' se pri Boshierju razcepi na dva faktorja: enega z bolj pozitivnim, drugega pa z bolj negativnim predznakom. Prav tako se razpolovi 'usmerjenost k cilju', saj Boshier loči med individualnimi in družbenimi cilji. Houlova 'usmerjenost k učenju' je vsebinsko enaka, le da jo je Boshier preimenoval v 'kognitivni interes'. Edini novi faktor so 'zunanja pričakovanja', ki kažejo na izobraževanje pod prisilo. (Boshier in Collins, 1985)

Faktorji Boshierjeve 'lestvice udeležbe v izobraževanju'

Socialni kontakt: posamezniki, ki se visoko uvrstijo glede tega faktorja, se udeležujejo izobraževanja zato, ker uživajo v učenju z drugimi in so radi del skupine. (Houle = (+) usmerjenost na dejavnost).

Socialna stimulacija: sem se uvrščajo tisti posamezniki, ki so osamljeni ali dolgočaseni. Izobražujejo se zaradi srečevanja z drugimi ljudmi in reševanja osebnih problemov. Po svoji naravi so bolj nevrotični in nesrečni od prejšnjih. (Houle = (-) usmerjenost na dejavnost)

Poklicno izpopolnjevanje: sem se uvrščajo tisti posamezniki, ki jim izobraževanje pomeni sredstvo za poklicno napredovanje ali možnost za pridobitev nove službe. (Houle = usmerjenost k (individualnemu) cilju)

Služenje skupnosti: pri tem faktorju imajo visoke rezultate tisti, ki so socialno motivirani. Ti posamezniki se udeležujejo izobraževanja s prepričanjem, da s tem služijo skupnosti in prispevajo k razvoju in napredku le-te. (Houle = usmerjenost k (družbenemu) cilju).

Zunanja pričakovanja: to so posamezniki, ki se udeležujejo izobraževanja zaradi pritiska s strani doma ali dela. Večina se jih ne izobražuje prostovoljno, saj so bili v to prisiljeni. (Nov faktor!)

Kognitivni interes: posamezniki, ki dosegajo visoke rezultate pri tem faktorju, se udeležujejo izobraževanja zaradi njega samega. Za njih je učenje del življenja in jih uporabnost znanja niti ne zanima preveč. K udeležbi jih privlači predvsem veselje do učenja kot takega. (Houle = usmerjenost k učenju)

Teorija motivacijske usmerjenosti temelji na domnevi, da je participacija v izobraževanju posledica osebnostnih lastnosti, temperamenta in motivacijske usmerjenosti. Boshier se pri interpretaciji participacije odraslih v izobraževanju opira na nekatere psihološke koncepte, uveljavljene v andragogiki (Maslow, Rogers, Eysenck), s katerimi skuša razložiti izvor potrebe, ki vodi k udeležbi v izobraževanju. Za 'kongruentno teorijo' je torej participacija v izobraževanju posledica notranje pripravljenosti posameznika. V kontekstu ugotavljanja vzrokov za osip udeležencev iz izobraževanja se mi zdi ta teorija zelo primerna. Z vidika predvidevanja/ ugotavljanja motivacije za izobraževanje pa se zdi nekoliko pomanjkljiva, saj zanemarja nekatere druge (psihične) vidike motiviranosti, kot so stališča, pričakovanja, vpliv socialnih norm in vrednot ter zaznavanje učne kompetentnosti, ki so včasih odločilni dejavniki uresničitve želje po izobraževanju.

Marko Radovan, ACS

Literatura:

Boshier, R.W. (1973): Educational participation and dropout: A theoretical model. *Adult Education*, 20, 255-282.

Boshier, R.W. & Collins, J.B. (1983). Education Participation Scale Factor Structure and Norms for 12,000 learners. *International Journal of Lifelong Education*, 2, 2, 163-177.

Boshier, R.W. & Collins, J.B. (1985). The Houle Typology After Twenty-two Years: A Large Scale Empirical Test. *Adult Education*, 35, 3, 113-130.

Boshier, R.W. (1991). Psychometric Properties of the Education Participation Scale. *Adult Education Quarterly*, 41, 3, 150-167.

KOTIČEK JE VAŠ

Dobinih deset let

Pred desetimi leti smo v Dobi Maribor v skromnih razmerah z enim zaposlenim pričeli izvajati izobraževalne programe. Imeli smo vizijo, ideje, veliko znanja in volje ter sodelavce, ki so z nami začeli orati ledino zasebne ustanove, s ciljem ponuditi nove in kakovostne izobraževalne programe.

V desetih letih smo s prilagajanjem in sledenjem tržnim potrebam, razvojem novih programov, sistematičnim pristopom, visokimi standardi dela ter nenehno skrbjo za kakovost prispevali k bogatitvi izobraževalne ponudbe v našem mestu in v Sloveniji.

Pričeli smo z jezikovnim izobraževanjem za odrasle in otroke, to področje je še danes eno izmed pomembnejših. Izvajamo mednarodne izpite, ustanovili smo Jezikovni inštitut, ki skrbi

za nenehno posodabljanje programov in za razvoj novih programov predvsem na področju strokovnega jezika. V sodelovanju z Zavodom RS za zaposlovanje smo razvili kar nekaj novosti, ki pripomorejo k osebnostnemu razvoju in nadaljnjemu izobraževanju ter usposabljanju brezposelnih.

Z uvajanjem alternativnih oblik učenja odraslih nam je uspelo k učenju povabiti novo ciljno skupino. Vedno polno Središče za spodbujanje učenja, veliko zanimanje za Borzo znanja in študijske krožke dokazujejo, kako pomembno je ponuditi tudi drugačne načine pridobivanja novih znanj in učenja.

Pri delu z odraslimi in mladimi smo ugotovili, da potrebujejo dodatne spodbude in svetovanje, zato smo razvili programe za uspešno in učinkovito učenje.

Za odrasle, ki nimajo poklica ali želijo poklic spremeniti ali nadgraditi, smo pred petimi leti pričeli izvajati javnoveljavne srednješolske programe na področju ekonomije in podjetniškega poslovanja ter programe usposabljanja po V. stopnji. Danes pa srednješolska izobrazba pogosto ne zadostuje več za opravljanje zahtevnejših del, zato smo pričeli s pripravo višješolskega programa Poslovni sekretar. Program je bil sprejet in tako se danes na naši Višji strokovni šoli že izobražuje prva generacija mladih in odraslih. Ministrstvo za šolstvo in šport je Dobi podelilo koncesijo za izvajanje programa.

Naštetim programom smo v zadnjih letih dodali še računalniško izobraževanje in programe za usposabljanje andragoških delavcev. Že vrsto let se ukvarjamo tudi z založniško dejavnostjo, v okviru katere ponujamo knjige in priročnike za osebno učinkovitost, skrbimo pa tudi za izdajanje učnih gradiv za naše študente in druge udeležence.

Ustanovili smo Razvojni center, ki skrbi za razvoj novih programov, uvajanje sodobnih metod in oblik dela ter za mednarodne povezave in primerjave. Ob vseh dejavnostih skrbimo tudi za različne vzporedne akcije in dogodke, ki so sestavni del naših prizadevanj za popularizacijo vseživljenjskega učenja.

Danes redno zaposlujeemo 14 sodelavcev - izvrstnih strokovnjakov, z nami sodeluje prek 250 visoko motiviranih zunanjih sodelavcev, ki se redno izobražujejo. Imamo sodobno opremljene in prijazne prostore v središču Maribora z 11 učilnicami.

Želimo biti najboljši, zato se sami veliko učimo in se povezujemo s sorodnimi ustanovami v tujini. Doslej je bilo v naše programe vključenih več kot 26.000 udeležencev, izvajali smo 120 različnih programov, letno izvedemo več kot 15.000 izobraževalnih ur. Razvili smo devet novih izobraževalnih programov, za nekatere od njih smo usposabljali tudi druge izvajalce v Sloveniji.

S predlogi za razvojne projekte in nove programe smo pogosto našli sogovornike na Ministrstvu za šolstvo in šport, na Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve, na Zavodu RS za zaposlovanje, na Zavodu RS za zaposlovanje, Območna služba Maribor, in na Skladu za razvoj in usposabljanje človeških virov v Podravju.

Z nami letos praznuje tudi šest predavateljev in sodelavcev - jubilarov, ki z nami sodelujejo že polnih deset let in 33 jubilarov, ki z nami sodelujejo nepretrgano že polnih pet let.

Ob tem jubileju se zahvaljujemo vsem, ki so nam pomagali uresničiti naše sanje: postati eden najuspešnejših izobraževalnih zavodov v Sloveniji. Ponosni smo na naše uspehe. Z vsemi tistimi, ki so sodelovali z nami, se bomo zbrali 15. junija z željo, da skupaj ujamemo žarke spominov, doživetij in uspehov, ki so zrasi v teh letih skupnega učenja.

In kako naprej? S sodelavci imamo veliko načrtov, letos uvajamo izobraževanje na daljavo v programu Poslovni sekretar, pripravljamo CD-ROM za samostojno učenje računalništva, razvijamo programe za izobraževanje izobraževalcev in mentorjev v podjetjih, širimo svetovalno delo, uvajamo interdisciplinarno projektno delo na Višji strokovni šoli in še bi lahko naštevali. Idej in zamisli nam ne manjka. Skupaj z odličnimi sodelavci bomo uresničevali naše poslanstvo: širiti znanje in učiti udeležence učiti se.

Jasna Dominko-Baloh, Doba

Šola uporabnih umetnosti Famul Stuart

Šola uporabnih umetnosti Famul Stuart deluje od leta 1994, ko je vpisala prvo generacijo študentov. Septembra 1999 smo praznovali prvo petletko šole, ki smo jo zaznamovali z odprtjem Velike pregledne razstave v prostorih Arhitekturnega muzeja Ljubljana v Fužinskem gradu, kjer ima sedež tudi šola. Ustanovitelj šole je Kulturno društvo Galerija GT, ki združuje umetnike različnih področij. Ti so zaznavali potrebe po izobraževanju na področju uporabnih umetnosti, ki jih do tedaj ni zadovoljevala nobena obstoječa institucija.

Šola uporabnih umetnosti Famul Stuart je dvoletna šola akademijskega tipa z oddelki za keramiko, kiparstvo, grafiko in restavracijsko delo. S programi, ki jih izvajamo, in tistimi, ki jih šele pripravljamo, želimo zapolniti vrzel v izobraževanju na področju uporabnih umetnosti, zgraditi most med umetnostjo in obrtjo, vključujoč sodobne poglede na umetnost in njeno rabo.

V času nastajanja šole je bilo izobraževanje na področju keramike v Sloveniji omejeno le na krajše tečaje in delavnice, šole s polnim programom, ki bi dal študentu širšo likovno podlago, pa ni bilo. Kiparstvo in grafiko seveda uspešno pokriva že ljubljanska likovna akademija,

vendar smo ju mi postavili v okvir uporabnih umetnosti. Na kratko bi ju lahko označili kot funkcionalni kiparski predmet oz. aplikativno grafiko. Ko smo ustanavljali šolo, smo ugotavljali tudi velike potrebe po kadrih s področja restavratorstva, kajti do nedavnega je bilo restavratorstvo mogoče študirati le kot specialistični študij na Akademiji za likovno umetnost, kar pa ni zadovoljevalo potreb po restavratorskih pomočnikih. To so kadri, ki imajo veliko likovnega in tehnološkega znanja in izvajajo restavratorske postopke pod vodstvom restavratorja specialista. Znotraj programa keramike poleg lončarstva razvijamo tudi mozaik, a za zdaj kot izbirni predmet.

Naj tu najavimo tudi pripravo oddelka za fotografijo, ki naj bi stekel s študijskim letom 2001/2002.

V duhu sodobnosti

Kljub 'klasičnim' smerem preveva šola duh sodobnosti. Ker smo majhna šola, se lahko hitro prilagajamo spremembam in sprejemamo novosti, ne da bi to škodovalo kontinuiteti dela. Študente spodbujamo k odzivom na sedanost, širimo njihove poglede na uporabno umetnost in umetnost nasploh.

Vse to pa lahko dosegamo le z ekipo dobrih strokovnih sodelavcev, ki jo sestavljajo akademski kiparji in slikarji, umetnostni zgodovinarji, restavratorji in keramiki, ter našimi gosti, fotografi, etnologi, starinarji, režiserji ali popotniki. Ti študente seznanjajo tudi z drugimi področji ustvarjanja in jim tako širijo obzorja. Vsak od naših učiteljev je tudi aktiven umetnik oziroma strokovnjak, torej v nenehnem stiku z lastnim ustvarjanjem in umetnostjo.

Šola Famul Stuart nima državne koncesije, zato se k nam lahko vpiše vsak, ki je dokončal srednjo šolo in dopolnil osemnajst let. Od naših študentov pričakujemo določeno stopnjo likovne nadarjenosti, ki pa je ob vpisu ne preverjamo, saj menimo, da je po kratkem preverjanju in pogovoru preuranjeno soditi o tako kompleksni stvari, kot je nadarjenost, poleg tega pa sam program dopušča razvoj posameznika v kreativni ali bolj tehnološki smeri. Dobre izkušnje po petih letih uspešnega delovanja so našo domnevo potrdile.

Študente se trudimo obravnavati čimbolj individualno, to nam omogoča delo v majhnih skupinah. Tako je stik med učiteljem in študentom veliko intenzivnejši, bolj oseben in manj formalen.

Obseg enega študijskega leta je 625 ur, tedensko povprečno 25 ur. Poleg glavnih praktičnih predmetov (keramika, kiparstvo, restavratorstvo, grafika) sestavljajo predmetnike še: študijsko risanje, tehnologija, umetnostna zgodovina, likovna teorija in seminar teorije umetnosti, vse obogateno z delavnicami, kot so mozaik, lončarstvo, obdelava kamna in kovine, fotografija, celostna podoba predmeta, rezbarstvo, intarzija, freska idr.

Po uspešnem zaključku študija in zagovoru diplomskega dela dobi študent diplomu, s katero Šola uporabnih umetnosti Famul Stuart potrdi uspešen zaključek študija. Diploma šole Famul Stuart ni javno veljavna listina, vendar pa liberalizacija družbe tudi na tem področju, izobraževalnem, omogoča nam in našim študentom skoraj neomejeno uveljavljanje in ustvarjanje.

Na tem mestu bi želeli omeniti še nekatere zunajšolske akcije. Prva se je zgodila leta 1995 z akcijo urejanja opuščene kamnoloma Drenov Grič v prostor, namenjen piknikom, izletom, sprehodom. Zavod za zaščito naravne in kulturne dediščine je akcijo ovrednotil zelo pozitivno, zato smo se naslednje leto vrnili. S študentskimi delavnicami smo se priključili kiparskemu projektu *Voda in kipi*, ki že nekaj let pestri poletno podobo Ljubljane. V leto 1997 pa segajo začetki poletnih kiparskih delavnic v kamnu v Biljah pri Gorici. Začeli smo s ponovnim prebujanjem ateljeja kiparja Negovana Nemca v Marogovniku. Letos bomo priredili že četrto študentsko kiparsko delavnico v kamnu, študentje restavratorskega oddelka pa pridejo na svoj račun z delavnico, ki jo delno izvedemo s pomočjo restavratorskega oddelka Goriškega muzeja. V Biljah smo ob 100-letnici opekarstva leta 1998 soorganizirali prvi kiparski simpozij Frnaža. Nadejamo se, da bo prerasel v tradicionalno prireditev, saj daje edinstvene možnosti za kiparjenje v glini. Sodelujemo tudi z nekaterimi nevladnimi organizacijami, kot sta *Združenje staršev in otrok Sezam* in ustanova *Odsev se sliši*. Prejšnje leto smo bili s poletno kiparsko delavnico v kamnu Bilje 1999 eden od šestih uradnih taborov akcije TiPovej!, Urada RS za mladino, letos pa v okviru njihove Utopije načrtujemo gradnjo Umetnega otoka v Piranskem zalivu.

V študijskem letu 2000/2001 bomo vpisali že sedmo generacijo študentov. Zanje smo pripravili še dodaten informativni dan, ki bo 27. maja v prostorih šole na Fužinskem gradu, vpis pa v mesecu septembru.

Maja Rozman, Famul Stuart

Univerza za tretje življenjsko obdobje na SLŠ Nova Gorica

Na srednji lesarski šoli smo že pred tremi leti ponudili svoje prostore in strokovno pomoč pri razširitvi ponudbe izobraževanja za udeležence univerze za tretje življenjsko obdobje. Za začetek smo jim ponudili delo z lesom in rezbarstvo, ki smo ga kot projekt v okviru Odprte šole uvajali tudi za naše dijake. Naša pobuda je bila sprejeta z veseljem. Udeleženci nikakor niso le moški, med njimi je skoraj polovica žensk.

Učenje rezbarstva je prevzel mentor, na katerega je ded, izučen rezbar, prenesel svoje znanje in ima certifikat domače in umetne obrti. Sodelovanje z udeleženci ni ostalo le na tej

ravni, skupaj z našimi dijaki so se udeležili ex tempora v Goriških brdih, v Ribnici in tudi predstavitev rezbarstva v Cankarjevem domu v Ljubljani ter različnih razstav na šoli in drugod. Dejavnost rezbarstva je bila večkrat tudi posneta ter prikazana na televiziji, prikazani so bili tako udeleženci univerze za tretje življenjsko obdobje kot tudi dijaki.

Menimo, da sodelovanje mladih in starejših oseb, izmenjava njihovih izkušenj in znanja gotovo pripomore k medsebojni obogatitvi.

Poleg rezbarstva je v lanskem letu potekal tudi pouk osnov računalništva za udeležence univerze za tretje življenjsko obdobje, v prihodnje pa bomo te dejavnosti razširili tako na področje intarzij kot tudi restavriranja.

Darinka Kozinc, Srednja lesarska šola Nova Gorica

Obiskali smo Worlddidacto v Zuerichu

Konec meseca marca smo člani Andragoškega društva Slovenije in drugi izobraževalci obiskali Švico, natančneje italijanski del Švice – Ticino. Namen strokovne ekskurzije je bil obiskati Svetovni sejem učil Didakta 2000 v Zuerichu ter spoznati švicarski šolski sistem in sistem izobraževanja odraslih.

Nastanjeni smo bili v Andragogiumu, počitniškem izobraževalnem domu s 40 sobami in čudovitim razgledom na otoček sredi jezera Brissago. **Dr. Christian Fluegel**, predstojnik Inštituta za izobraževanje kantona Ticino, nam je prvi dan predstavil šolski izobraževalni sistem in izobraževanje odraslih v Švici. Uvodoma je poudaril, da je zaradi razdeljenosti Švice na 26 kantonov za izobraževanje odgovornih kar 26 ministrov. Naj dodam, da je v Švici prav vse povezano s kantoni: od referendumov, iniciativ, političnih značilnosti švicarske demokracije, do načinov pridobivanja magistrskih in doktorskih nazivov ali z besedami dr. Fluegla: "Pravzaprav je vse odvisno od kantona, ki vas zanima..."

V Švici se lahko, za razliko od Slovenije, na vsako fakulteto oz. univerzo vpiše vsak maturant, to je dijak, ki je uspešno zaključil maturo – zaključnih izpitov namreč nimajo. Glede na to, da je Švica lingvistično zelo razvejena dežela, ima štiri uradne jezike: nemščino, italijanščino, francoščino in retoromanščino (slednjega je že zelo redko slišati), se njihov podmladek že v osnovni šoli sreča še z najmanj dvema tujima jezikom.

Prav tako imajo razvito Univerzo za odrasle, katere ideja nekoliko spominja na poslanstvo naše Univerze za tretje življenjsko obdobje, z razliko, da se njihovi udeleženci v tretjem življenjskem obdobju na univerzo vpišejo in jo končajo z javno veljavnim potrdilom.

Sicer je njihov sistem izobraževanja odraslih zelo podoben našemu. Večina izobraževani (tečajev in seminarjev) poteka v večernih urah, od 20. do 22. ure (zdaj se dogovarjajo, da bi jih prestavili na 18. uro), vsebine pa so: računalništvo, jeziki, kultura ipd. Zanimivo je morda to, da so se izobraževalni oddelki večjih podjetij odcepili in ustanovili lastna podjetja za izobraževanje, tako da je na tem področju kar velika konkurenca zasebnih izobraževalnih organizacij, ki se borijo za udeležence in s tem za tržni del izobraževalnega kolača. Za vse tiste, ki bi si želeli tam ustvariti svoje podjetje, je pravzaprav konkurenca edina ovira, posebnih zakonskih omejitev namreč ni.

Tako kot se za svoj trg borijo podjetja, se mora boriti tudi Andragogium. Da bi obdržal korak pred konkurenco ali ob njej, je ta center razvil t. i. seminarski turizem, katerega osnovna zamisel je kakovostna izraba prostega časa. Ta misel se je kot povsem nov koncept razmeroma hitro razširila in privabljala številne turiste, ki so od svojega dopusta želeli nekaj več kot samo oddih in prijetno druženje. A to ni vse. Andragogium ni tipičen penzion ali hotel. Je popolnoma odprta družinska hiša s počitniškimi stanovanji, ki jih v času obiska nihče od osebja ne pospravlja, obiskovalci si morajo pijačo sami postreči, zapisati v blok in naslednji dan plačati. Prav tako imajo za ta del Švice poceni ponudbo. Naj na tem mestu omenim, da je Švica zaradi visokega standarda prebivalstva veliko dražja od Slovenije, cene so višje tudi do 150 odstotkov.

Lastnik Andragogiuma, Willi Gropengiesser, dipl. psih., nam je predstavil novi evropski kulturni projekt *Po sledovih Benediktincev v Evropi*, ki bo potekal v obliki seminarjev v benediktinskih samostanih po vsej Evropi. Seznanil nas je še z zgodovino oziroma nastankom Andragogiuma in Ticina, tradicionalnega katoliškega kantona, ki premore čudovite "božje domove", na katere so domačini še posebej ponosni.

Omeniti je treba še **Didacto**, svetovni sejem učil v Zuerichu. Tja smo se odpravili takoj po zajtrku, se na poti poslovili od družine, ki nas je prijazno gostila v Andragogiumu, in se že kaj kmalu vozili po Zuerichu. Na razstavi učil smo lahko ugotovili, da so skorajda povsod imeli glavno vlogo računalniki, kot osrčje informacijske tehnologije in s tem novodobnega sistema izobraževanja. Z demonstracijami raznovrstnih učil so nam razstavljalci nazorno prikazali spremembe na področju izobraževalne tehnologije in drugih pripomočkov. Zelo dobro so bile zastopane založbe za učenje tujih jezikov. Naj omenim, da večino učbenikov za tuje jezike lahko najdemo tudi pri naših založbah in so tudi cenejši. Dodobra smo se založili s promocijskim gradivom (CD-romi, prospekti, knjižicami...).

Na ekskurziji smo se veliko naučili, tudi drug od drugega. Poti do znanja je pač več, vsak izbere svojo.

Doris Kukovičič, MUCH d.o.o., Ljubljana

PRIPRAVLJAMO/PRIPRAVLJAJO

Posvet in skupščina Andragoškega društva Slovenije v Čateških toplicah **Organiziranost in delovanje združenj za izobraževanje odraslih**

Andragoško društvo Slovenije vabi svoje člane in vse zainteresirane na **posvet in skupščino**, ki bosta v **četrtek, 1., in petek, 2. junija 2000, v Čateških toplicah**. Termin, ki smo napovedali v aprilski številki Novičk, smo spremenili, ker je sovpadal z Andragoško poletno šolo v Ajdovščini.

Posvet je namenjen članom ADS, direktorjem in izobraževalcem na ljudskih univerzah, direktorjem in izobraževalcem v zasebnih izobraževalnih organizacijah, vodjem oddelkov za IO v srednjih šolah, predstavnikom izobraževalnih centrov in drugim zainteresiranim.
Tema posveta: **Organiziranost in delovanje združenj za izobraževanje odraslih**, Primerjava modelov v evropskih državah in njihova uporabnost za delovanje Andragoškega društva Slovenije. Referent: dr. Zoran Jelenc

Kotizacija: 9.000,00 SIT, študenti in upokojenci 5.000,00 SIT.

Rok za prijavo: najkasneje do 25. maja 2000. Prijavnico za posvet dobite po elektronski pošti: ana-marija.pusnik@siol.net, prav tako dodatne informacije. Program posveta in skupščine bomo poslali vsem prijavljenim kandidatom.

Izvršni odbor ADS

OBVESTILA

Andragoški center Slovenije **Razpis priznanj ACS za izjemne dosežke pri učenju odraslih**

Pri Andragoškem centru Slovenije je do 3. junija odprt razpis za priznanja ACS za izjemne dosežke pri učenju odraslih. Z njimi želimo počastiti dosežke posameznikov, skupin in organizacij, ki v učenje veliko vlagajo. Priznanja so si pridobila velik ugled in odmev v javnosti in pomenijo uspeh tako za dobitnike kot tudi njihove predlagatelje.

Vse dodatne informacije in prijavne obrazce dobite v Andragoškem centru Slovenije na tel. 01 5842 560. Pohitite!

